

Un plànol de Vilanova i la Geltrú de l'any 1751

No fa gaire, tot cercant documentació gràfica del segle XVIII per a un estudi sobre el Jardí Botànic de Barcelona, es recorregué a l'obra de Joan Riera «Mapas, planos y dibujos de Baleares, Cataluña y Valencia en el Archivo de Simancas» (Valladolid, 1978). Amb certa sorpresa s'observà que consignava un plànol de Vilanova que havia estat tramès pel marquès de la Mina al marquès de la Ensenada l'any 1751 a fi d'assenyalar el lloc on es pensava construir la caserna militar. Com que l'esmentada publicació anotava prou bé la signatura (M.P. y D. Guerra Moderna, Lligall 3.546, VIII-137) fou molt fàcil adreçar-se directament al servei de reprografia de l'Arxiu General de Simancas (Valladolid) a fi d'obtenir-ne una reproducció fotogràfica. Val a dir que des de Simancas tot foren facilitats i així, al cap de poc, ja es disposava, no solament del «Plano de Villanueva y la Geltrú con sus inmediatos terrenos, para conocimiento del que deven ocupar los Cuarteles y Pavellones que se proponen», sinó també de la carta que l'acompanyava.

L'original, amb tinta i a tres colors, a mida 481x399 mm (453x370 mm l'encasament). El plànol pròpiament dit, és a dir, el gràfic, ocupa unes tres quartes parts de la superfície total i està fet a escala 164 mm les 600 vares.

Està orientat de nord a sud, cir-

cumstància que el fa una mica estrany a ulls de l'observador actual, acostumat a plànols que fan baixar molt drets els carrers vilanovins que enfilen el mar. La visió que ofereix és tan àmplia que permet d'observar un bon tros dels afores, però això, gràcies a la seva mida i a la minuciositat del seu desconegut autor, no va gens en detriment del detall. Mostra les edificacions i les peces de terra de fora la vila i, fins i tot, les irregularitats de les illes, molt notables en les del llavors adolescent carrer de Sant Gervasi i algunes interioritats, com si d'una vista aèria es tractés. Els topònims específicats sobre el terreny són molt escassos, però els principals elements urbans, portals, creus de terme, edificis religiosos, places, ponts, l'hospital i, també, naturalment, el terreny on aquell moment es pretenia emplaçar la caserna, estan indicats mitjançant 19 lletres majúscules i explicats al marge esquerre.

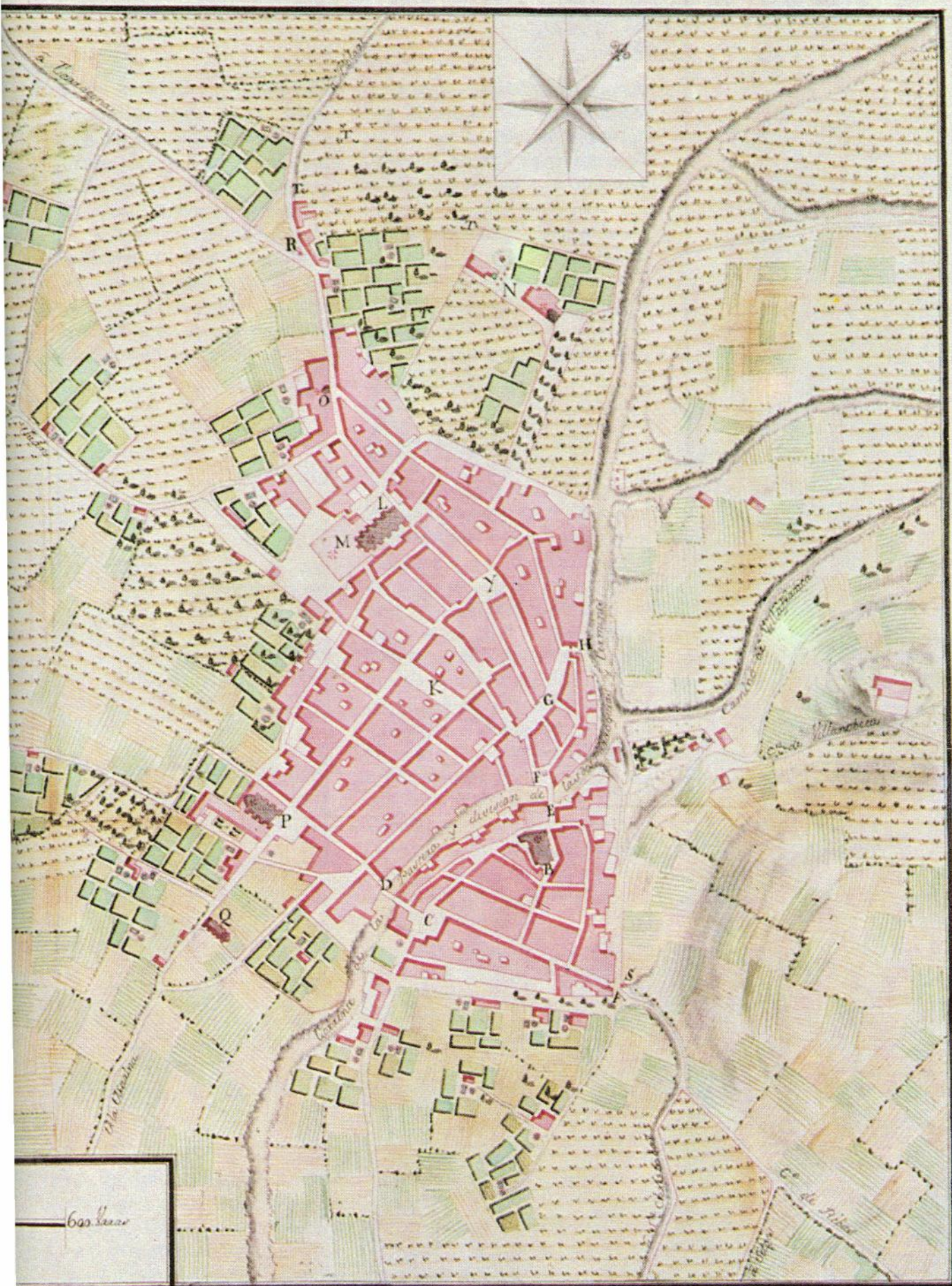
L'observació detinguda d'aquest plànol invita a molts comentaris, sobretot si es coneix una mica la història de la vila i l'estructura urbana actual. Aquí, però, a fi de deixar passejar més lliurement a l'imaginatiu lector per la Vilanova i la Geltrú de gairebé 240 anys enrera, s'estalvien.

La carta que acompanyava el plànol està datada a Barcelona el dia 1 de juliol de 1751 i és el propi

Plano de Villanueva y la Seltrù
con sus inmediatos terrenos, para
Conocimiento del q. deven ocupar los
Quarteles, y Cuellones q. se proponen.

ARCHIVO GENERAL
DE SIMANCAS

- A. Puerta de Barcelona.
B. Iglesia Parrochial de la Seltrù.
C. Plaza de los Gladoneros.
D. Fuente nuevo.
E. Fuente de la Seltrù.
F. Plaza del Sozo.
G. Plaza larga.
H. Puerta de en Plano.
Y. Plaza maior.
F. Plaza de las Cotes.
E. Iglesia Parrochial de V^a nueva.
M. su Iglesia nueva.
N. Convento de Carmelitas Descalzas.
O. Hospital.
P. Convento de Capuchinos.
Q. Capilla de s.^m Sebastian.
R. Cruz de Villanueva.
S. Cruz de la Seltrù.
T. Terreno de Juan Lanusa en q. se deve
situar el Quartel por ser el Parage
mas elevado y cozar mejores aguas.

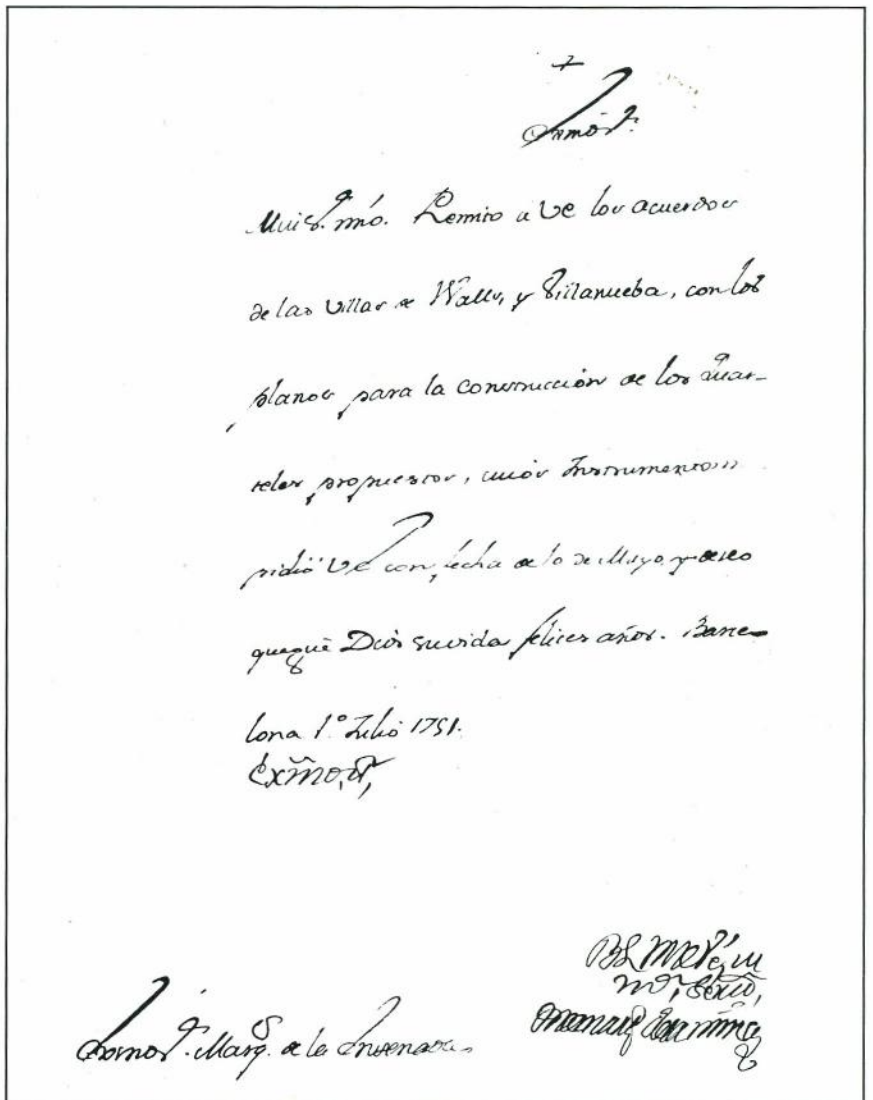

33

M. P. y D. = VIII-137

marquès de la Mina qui s'adreça al marquès de la Ensenada per notificar-li la tramesa de «... los acuerdos de las villas de Valls, y Villanueva, con los planos para la construcción de los Cuarteles propuestos, cuyos Instrumentos me pidió Ve con fecha de 10 de mayo...». Si és cert, com anotà Garí i Siumell en la seva «Descripción e Historia de la villa de Villanueva y Geltrú...» (Villanueva, 1860, pàg. 150), que

sident de la Reial Audiència de Catalunya feia arribar la documentació al ministre, a Vilanova ja devien estar construint la caserna i, sorprenentment, tenint en compte el lloc on actualment encara hi ha l'edifici (a la plaça de les Casernes), en un lloc ben allunyat de l'indret indicat en el plànol: la lletra T, que correspon al «Terreno de Juan Lanusa en que se debe situar el Cuartel por ser el Parage mas

«comisionado el ingeniero real D. Miguel Moreno, por el Excmo. Capitan General Marques de la Mina, vino en el año 1750 y trazó los planos, y se empezó la obra a los 10 de Junio del siguientes año...», mentrestant el capità general i pre-

elevado y gozar mejores aguas». Aquesta qüestió, però, davant, l'interès del conjunt del plànol com a document històric, esdevé molt secundària i més val deixar-la en mans d'investigadors atrets per aquest tema en particular.